

ROMAIN ROLLAND - PETR A LUCIE

LITERÁRNÍ TEORIE

Literární druh a žánr:

milostná protiválečná novela (proza, epika)

Literární směr:

vydáno r. 1920 – 5 let poté, co autor obdržel Nobelovu cenu za literaturu (střední období autorovy tvorby); kritický realismus

Slovní zásoba:

spisovný jazyk; občas zastaralé výrazy (přechodníky) a slovosledy ve větách; kontrasty (válka/násilí/nenávist X láska, křehkost milenců X devastující síla války, apod.); cizojazyčné prvky (z francouzštiny); částečně také symbolika (skrytý význam) a archaismy

Stylistická charakteristika textu:

v textu jsou časté úvahové pasáže a další lyrické (nedějové) prvky, které narušují jednotu děje; najdeme zde také prvky psychologické prózy

Vypravěč:

vypravěčem je sám autor (-er forma) – vnější nezávislý pozorovatel děje

Postavy:

PETR AUBIER (v orig. Pierre): sympatický 18-ti letý mladík z bohaté rodiny; miluje Lucii; má být odvelen na frontu; LUCIE (v orig. Luce): mladá malířka; miluje Petra; FILIP: Petrův bratr, který na frontě již bojuje

Děj:

příběh se odehrává v roce 1918, kdy ve Francii stále zuří 1. světová válka → Paříž je silně bombardována, a tak mnoho lidí prchá do metra → tady se mladý Petr Aubier setkává s Lucií → nemluví spolu, ale vlivem stísněného prostoru se vzájemně dotýkají → o pár dní později se potkají znovu, ale pouze se na sebe dívají → když se setkají potřetí, Petrovi už dojde trpělivost a Lucií osloví → v ten okamžik se zrodí velká láska → oba spolu v příštích dnech stráví spoustu času → hluboká zamilovanost jim však zcela zastírá zrak → válka je vůbec netrápí, kromě zjištění, že Petr bude zanedlouho povolán na frontu → oba si proto plnými doušky užívají života, dokud to ještě jde → během Velikonoc si chtějí v kostele na náměstí svatého Gervasia vzájemně slíbit lásku → tam je však zastihne mohutné bombardování, které zasáhne i kostel, jehož padající pilíř oba milence zabije

Kompozice:

kompozice vyprávění je chronologická (děj na sebe časově navazuje)

Prostor:

Paříž (Francie)

Čas:

děj se odehrává za 1. světové války (konkrétně začíná koncem ledna 1918 a končí na Velikonoce 1918)

Význam sdělení (hlavní myšlenky díla):

odpor k válce a násilí (pacifismus); obraz tragičnosti lásky v pozadí kruté a ničivé války; ukázka toho, jak krásné věci může válka zničit

LITERÁRNÍ HISTORIE - společensko-historické pozadí vzniku

Politická situace (mocenské konflikty, aj.):

1. světová válka (1914-1918); Říjnová revoluce v Rusku – nástup komunistů (1917); vznik samostatného Československa – prvním prezidentem je zvolen T.G. Masaryk (1918); vznik Společnosti národů (1920); založena NSDAP – fašistická strana v Německu (1920)

Základní principy fungování společnosti v dané době:

běžní lidé pocítovali následky 1. světové války – těžká hospodářská situace, složitá obživa, apod.

Kontext dalších druhů umění:

MALBA: Claude Monet (1840-1926); Henri Matisse (1869-1954); Auguste Renoir (1841-1919); SOCHAŘSTVÍ: Auguste Rodin (1840-1917); HUDBA: Igor Stravinski (1882-1971)

Kontext literárního vývoje:

probíhala světová meziválečná prozaická tvorba; u nás tvořili např. Karel Čapek nebo Franz Kafka

AUTOR

Život autora:

Romain Rolland (1866-1944) – francouzský spisovatel, historik, literární kritik a nositel Nobelovy ceny za lit.(1915); nar. se do rodiny notáře → již v mládí byl velice nadaný → r. 1880 se s rodinou přestěhoval do Paříže → studium v Paříži a Římě → začátek literární tvorby → od r. 1893 učil dějiny umění a na pařížské Sorbonně vyučoval dějiny hudby → od r. 1912 již pracoval výhradně na vlastní tvorbě → r. 1915 obdržel Nobelovu cenu za svůj román Jan Kryštof (finanční odměnu zčásti věnoval na oběti 1. svět. války) → brzy se stal jednou z největších evropských kulturních osobností → za 2. světové války se díky své značné popularitě vyhnul zatčení německým gestapem, přestože nacisty silně kritizoval → zemřel r. 1944 poblíž svého rodného města; ZAJÍMAVOSTI: velice se zajímal o indickou mystickou filozofii; jeho přítelem byl známý indický státník Mahátma Gándhí; byl vegetariánem

Vlivy na dané dílo:

1. světová válka; pacifismus (odpor k jakémukoli druhu násilí)

Vlivy na jeho tvorbu:

výborná znalost historie (zejména historie umění a hudby); Lev Nikolajevič Tolstoj

Další autorova tvorba:

tvořil zejména prozaická díla a divadelní hry, proslavil se však také svými esejemi a životopisy známých osobností; PRÓZA: Jan Kryštof (román oceněný Nobelovou cenou), Dobrý člověk ještě žije, Okouzlená duše, aj.; DRAMÁ (divadelní hry): Vici, Danton, Čtrnáctý červenec (tyto tři hry patří do cyklu Divadlo revoluce), Caligula, Tři zamilovaní; ESEJE: Nad vřavou, Cesta k pravdě, Empedokles z Akragantu, aj.; ŽIVOTOPISY: Život Beethovenův, Život Michelangelův, Händel, Život Tolstého, Mahatma Gandhi, Beethoven – Velká tvůrčí období, aj.

Inspirace daným literárním dílem (film, dramatizace):

FILM: Peter a Lucia (čs. TV film; 1968) – hl. role: Emil Horváth ml., Emília Vašáryová, Michal Dočolomanský; OPERA: Pietro e Lucia (rocková opera; 2010) – napsal Dušan Rapoš

Jak dílo inspirovalo další vývoj literatury:

pokud bychom chápalí dílo spíše jako psychologické, mohlo v pozdější době ovlivnit například Arnošta Lustiga v tvorbě jeho protiválečné novely Modlitba pro Kateřinu Horovitzovou, kritizující holocaust za 2. světové války

LITERÁRNÍ KRITIKA

Dobové vnímání díla a jeho proměny:

dílo je silně protiválečně laděné, což mělo i své odpůrce → brzy se však stalo velice populárním a zřejmě výrazně pomohlo k posílení autorovy literární pozice

Aktuálnost tématu a zpracování díla:

příběh o tragické lásce prolíná všemi literárními obdobími, včetně toho současného – námět díla je tedy stále aktuální; zpracování díla je i díky použitému jazyku lehce zastaralé

SROVNÁNÍ

Srovnání s vybraným literárním dílem:

Ernest Hemingway – Sbohem armádo (také příběh o milostné dvojici na pozadí 1. světové války s podobně tragickými následky); Erich Maria Remarque – Na západní frontě klid (také příběh z 1. světové války, jde však spíše o naturalistický popis samotných bojů a psychických následků)

novela - proza spíše kratšího rozsahu; většinou se zaměřuje na jeden zcela jasný, ale i přesto poutavý příběh; typická je závěrečná pointa

kritický realismus - vyšší stupeň realismu probíhající v 19. a 20. stol.; zobrazení skutečnosti, často se sociálními konflikty a zkaženými vztahy lidí → kritika spol. poměrů; ve 20. stol. často s tematikou obou světových válek; např. Honoré de Balzac, R. Rolland, Lev N. Tolstoj nebo Fjodor M. Dostojevskij; u nás např. A. Jirásek nebo br. Mrštíkové

pacifismus - postoj, který odmítá nejen válku, ale jakékoli násilí (nutnost mírumilovného (mírového) řešení situace)

světová meziválečná próza - světová prozaická tvorba mezi 1.a 2. svět. válkou; tvořit začínala tzv. ztracená generace (Ernest Hemingway, Francis Scott Fitzgerald, John Steinbeck, Erich Maria Remarque, aj.); dále tvořili např. Agatha Christie, James Joyce nebo Franz Kafka

psychologická próza - próza, která je založena na často velice detailním rozboru psychiky postav